

מסורת הש"ס

(א) לפי ד' ופ"ט (ב) נלקח...
מ. ד. כ"ב ג.א.
(ג) קבלתו...
(ד) וימי הכותש...

הגהות הב"ח

(א) הוב' ד"ה חב' ופי'
דלא תמיז דה הכי הכי
נמי: (ב) בא"י וז"ל ומ"ל
ראיה היא דלמא הוהיא
מ"י:

גליון הש"ס

גמ' י"ה וי"ה. ע"ן כ"ב
דף כ"ג ע"ה ח"ס ד"ה
אמר: שם ויזאב חב"ן.
דקדוק מו"ק:

מוסף רש"י

בעל חוב גובה את
השבת. בעל חוב ששאל
למכור משת ומכר לו...
המכר והמכר לקוחות...
טורף בעל חוב טורף השבת...
(בגרות ג.נ.) וכל הקרקע
טורף הלוקח כמו ששאל
משכנתא על ידי הלוקח
(נשי' י"ד) ולפי מ"ל
ללוקח טלס ב"ה ג'.

רבינו חננאל

רבה רב רב הונא אמר
כגון שולד שדה ונשלוה
מסיקן מחמתו בא גבול
לגבות זמרי השדה גובה
אפי' משעבדו בא לגבות
דמי פירות אינו גובה
אלא כמי חרי. ומקשי
בין לרבה דאמר דמי
היוק הפירות בורות שיהיו
ומעוה ובין לרבה בר רב
הונא דאמר דמי השדה
שנטלוה מסיקן אמאי
טריף משעבדו מלוה על
פה היא ומלוה על פה אינו
גובה (אלא) משעבדו.
ומקרי' אבא במאי עסקין
כגון ששכח הגבול לגבול
כ"ד וחיובוהו ביד שלם
ואחר שנתתי הלך ונשלוה
נכסי כזה הוין לטריף
הגבול לא הגבול ששכח
הגבול מאחר שנתתי
בכ"ד א' מיהא שמעתי
חיוב ביד לארס לשלם
כמלוה בשטר דמי וזכי
אפי' משעבדו. וא' דאמר
שמואל אמליך ובתי הכי
כתוב ושפרא שבחא ופי'
למכור לא הכתוב אלו עי
שהיכלך בבקתה ויאמר לו
כתוב שהללו מעין חורפי'
השטר [והן] חשוכין ולא
בבעל חוב שמואל מי
בתן משכ' ומקשי' ואי
בבעל חוב שמואל מי
אמר דאית ליה פירי והא
איירו דאמר בעל חוב
גובה את השבח שבח
אין מירי לא. ומקרי' רב
יוסף בשו"ס ללוקח קרקע.
אבא דאמר בשקנו מירי.
ומקשי' עלה אב"י ופי'
מתור ללות אהא סאה
למי שיש לו קרקע או

שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא

מו.

עין משפט
גר מצוה

קבא א"י פ"ט מהל'
גולה ופס"ט ח"מ
כ ג סנה ע"ן ע"ן טו"ש"ע
ח"מ פ"י ששכ' פ"א:
קבא ב"מ פ"ט מהל'
מלה וזה הל' ג
סנה ע"ן ע"ן טו"ש"ע ח"מ
ס"י לט ע"ף א' ופי' ק"ה
פ"ף א':
קבא ב"מ פ"ט מהל'
גולה ופס"ט ח"מ
סנה ע"ן ע"ן טו"ש"ע ח"מ
ס"י לט ע"ף א' ופי' ק"ה
פ"ף א':
קבא ב"מ פ"ט מהל'
גולה ופס"ט ח"מ
סנה ע"ן ע"ן טו"ש"ע ח"מ
ס"י לט ע"ף א' ופי' ק"ה
פ"ף א':

בשעמד ברין על הקרן ולא על הפירות. תימה אם כן מאי
מפני מיקון העולם הלא דרין לא גבי דמלוה על
פה לא גבי ממשעבדי ויש לומר דאי לא מפני מיקון העולם
היה לאמינא הוהיל ועמד דרין על הקרן יש קול גם לפירות:

בגון שקנו מירי. וא"מ א"כ אמאי
קאמר אמליך הלא סתם קנין
לכתיבה עומד וי"ל ה"מ ע"ן שהקנה
לו דכר שהוא ענין דרין דיפה כמו
לעשות פקקן ר"ל ככור שכתבו לו:

בעל חוב גובה את השבח. נראה
דגבי אפי' מן השבח כשנשבו
יתומים אע"פ שאין להם על מי
למזור והוא ליה כמתנה דלמירין
לקמן דלא גבי שחא מ"מ גובה מהן
משום דכרשיה דלחזוהו ניתו
כדמוכח בפרק יש בכור (בבב"ב דף
נ"ג וס"ג) דמן אין הככור נוטל פי
שנים בראוי ככמוחוק ולא בשבח
ולא האשה ככמתנה ולא הבנות
במזונותיהן ופי' בגמרא והאמר
שמואל בעל חוב גובה את השבח
ומשני מקולי כמתנה שנו כאן ומזון
בנות נמי מנאי כמתנה כמתנה דמי
והתם משבח יתומים מיירי דאי
משבח לקוחות אם כן מנאי אריאל דלא
טרפי בנות משבח והלא מגוף
הקרקע נמי לא טרפי דאין מויליין
למזון האשה והבנות מנכסים
משועבדים אלא ודאי כשבח יתומים
מיירי ודוקא כמתנה אשה ומזונות
דקילי לא גבו משבח אלא שאר בע"מ
גבי ורש"י פירש התם מזון הבנות
כגון נשא אשה ופקק לזון בתה ה'
שנים ולפירושו אין ראייה דמנאי מיירי
בשבח לקוחות אך לא נראה דלא
שייך כהו מנאי כמתנה והא דלמר
בהמקל (לקמן דף ק"ה) יתומים
אומרים את השבח ואין השבח שלך
משמע דלא גבי משבח יתומים התם
מיירי כשעשה אפומיקי ואומרים אנו
השבח ומן לנו היצאה כדן יורד
למון שדה חנינו שלל צדקות וכן
מוקי' התם במסקנא כשעשה אפומיקי:
טרע שכן כתב ב"ה.
אין לפשד דהכי מוכח דבע"מ גובה
את השבח דכשציל דבע"מ גובה את
השבח כותב מוכר ללוקח שישלם לו
את השבח דא"כ מנאי פריך מתנה דלא
מכ"י כה (ה) הכי נמי דלא טריף שבח
והלא אין מלוי גביית הבע"מ ככתיבת
המוכר אלא יש לומר מדמשלם מוכר
ללוקח את השבח אין לחוש אם
יגבהו בעל חוב ממנו דאין הלוקח
מפסיד כל כן וא"מ ומנאי ראייה
(ה) היא דלמא מיירי בלוקח מגולן
דנגול ודאי אית ליה שחא וי"ל דאי
בלוקח מן הגולן איירי הוא ליה
למתכזב נמי (ז) ופירושו אלא מיירי
בבעל חוב דלית ליה פירי אי נמי
מדקאמר ועמליהו היינו הוצאה על
ושחיהו היינו השבח הארס על
היצאה ופי' צננול הוא גבול
גופיה היכי ליה יצאה כדן יורד
למון שדה חנינו שלל צדקות:
הא

שנטלוה מסיקן. אכנס עמ"ס נטלוה מן הגולן ומחמתו ומקן
בבב"ב קמ"א (דף קט"ו): הגולן שדה מחבירו ונטלוה מסיקן אם
מחמת הגולן חייב להעמיד לו שדה אחר והרי היא יוצאה מתחת
ידו דקמתי בעטילת מסיקן הוא: **בדינא משמע**. הלך בהוצאה
נגול קאמר וגובה את הקרן דקאמר
כמו שהיה ולא שפיר כה צורות:
ומכר את השדה. והרי היא יוצאה
מתחת ידו של לוקח בדינא ובעינא:
בין לרבה בין לרבה. דמוקמי גביית
קרן מן הגולן צננול הא מלוה על
פה הוא ולא שפרא משמעבדי:
כשעמד ברין. קודם שמכר נכסיו
וכיון דמיונהו צ"ד אית ליה קלא
והוא ליה כמלוה בשטר: **מאי פסקא**.
בתמייה. פסקא תנא למלוה דהעומד
דרין איתו עומד על הפירות: **רב
חיננא בר שילס**. סופר היה: **אמליך**.
אם יקבל עליו להגות ללוקח משפר
נכסיו קרנא ושחא ופרי אם יטרפוהו
ממנו: **כגון שיש לו קרקע**. לגולן
זה שמנכה ללוקח קרקע ולא מעות
דשהחא לא מחוי כרבייה: אסור
ללות סאה כסאה שמה יוקרו טעין:
כמלוהה שייך רבית טפי ממכר:
שקנו מירי. על השבח דהוה ליה
מחויב משעת המכר קודם שיש שטר
המתנת מעות: **טרע**. דגובה ולא
מנאי לוקח למירר אלא כשחייב: **שכר
נוטל** או **מוכר ללוקח**. כשחייב

שנטלוה מסיקן אבא נגול לגבות קרן גובה
מנכסים משועבדים בא נגול לגבות פירות
גובה מנכסים בני חורין רבא לא אמר כרבה
בר רב הונא הרי היא יוצאה מתחת ידו בדינא
משמע ורבה בר רב הונא לא אמר כרבה הרי
היא יוצאה מתחת ידו בעינא משמע רב אשי
אמר לצדדין קתני כגון שגול שדה מחבירו
מלאה פירות ואכל את הפירות ומכר את
השדה בא לוקח לגבות קרן גובה מנכסים
משועבדים בא נגול לגבות פירות גובה
מנכסים בני חורין בין לרבא בין לרבה בר רב
הונא מלוה על פה הוא מלוה על פה אינו
גובה מנכסים משועבדים הכא במאי עסקינן
כשעמד ברין והדר זבין אי הכי פירות נמי
כשעמד ברין על הקרן ולא עמד ברין על
הפירות ומאי פסקא סתמא דמילתא כי תבע
איניש קרנא תבע ברישא וסבר שמואל לוקח
מגולן לית ליה שבחא והא א"ל שמואל לרב
חיננא בר שילס אמליך וכתוב שופרא
שבחא ופירי במאי אי בבעל חוב מי אית ליה
פירי והאמר שמואל בעל חוב גובה את
השבח שבח אין אבל פירות לא אלא לאו
בלוקח מגולן אמר רב יוסף הכא במאי עסקינן
כגון שיש לו קרקע א"ל אב"י וכו' מותר ללות
סאה כסאה כמקום שיש לו קרקע א"ל התם
הלואה הכא זבין איכא דאמר אמר רב יוסף
הכא במאי עסקינן כגון שקנו מירי א"ל אב"י
וכי מותר ללות סאה כסאה כמקום שקנו
מירי א"ל התם הלואה והכא זבין: גופא
אמר שמואל בעל חוב גובה את השבח אמר
רבא תרע שכן כתב לו מוכר ללוקח אלא
איכום ואשפי ואדכי ואמריק זבין אילין אינון
ועמליהו ושבחיהו ואיכום קדמך זבין זבין
דנן וקביל עלויה א"ל רב חייה בר אבין לרבה
אלא מעתה מתנה דלא כתיב ליה הכי
ה"ג דלא טריף שבחא א"ל אין וכי יפה כח
מתנה ממכר א"ל אין יפה ויפה אמר רב נחמן
הא מתניתא מסייע ליה למר שמואל והונא
חברין מוקים לה במילי אחריני דתניא המוכר
שדה לחבירו והרי היא יוצאה מתחת ידו
כשהוא גובה גובה את הקרן מנכסים
משועבדים ושבח גובה מנכסים בני חורין
והונא חברין מוקים לה במילי אחריני בלוקח
מגולן תניא אידך המוכר שדה לחבירו
והשביחה וכא בעל חוב וטרפה כשהוא
גובה אם השבח יותר על היצאה נוטל את
השבח מבעל הקרקע והיצאה מבעל חוב
ואם היצאה יותר על השבח אין לו אלא
הוצאה שיעור שבח מבעל חוב והא שמואל
במאי מוקים לה אי בלוקח מגולן קשיא
רישא דאמר שמואל לוקח מגולן לית ליה
שבחא אי בבעל חוב קשיא רישא וסיפא
דאמר שמואל בעל חוב גובה את השבח
איבעית אימא בלוקח מגולן כגון שיש לו
קרקע אי נמי בשקנו מירי אימא כבעל חוב ולא קשיא כאן בשבח
הבגניע

רבינו חננאל (המשך)
למי שקנו מירי. ומקרי' רב
יוסף האי בהלואה אסור
אבל בזבין שרי. ואע"ג
דאמר רב נחמן קרקע
לו כלומר כיון שטרפה
שדה זו מירי נמצא כאילו
לא היתה מכירה מכירה
וכי זה השבח והפירות
שכר משעוה הוא נוטל
הא אמר רב יוסף כי
האי גזנא בזבין שרי.
ומסקנא דשעוה גזנא
שדה מתנה וכן בעל
חוב לטרפה אינו גובה
השבח דלא גבי בעל חוב
השבח אלא מן הקונה
שדה משועבדת לבעל
חוב ורייק אבא דפרשי
בשטר וזכי אבא אשפי
ואמר ואדכי זבין אילין
אינון ועמליהו ושבחיהו
ואיכום קדמך זבין זבין
דנן וקביל עלויה משום
הכי בעל חוב שבחא
דאך קביל עליה המוכר
ונתנה הקונה כזה אבל
המתנה שאין כתוב בה זה
כ"ל לא גבי הבעל חוב
מן המקבל מתנה שבח
ובזה אמר רב נחמן
מכח המכר. תניא המוכר
שדה לחבירו וכא בעל
חוב וטרפה אם השבח
יותר על ההוצאה כו' פי
כגון שקנאה בקי והיצא
" כספיה ושהו עתה
ק"י נוטל בע"מ השדה
כולה והשבח כמות שהוא
ונתן לקונה " כספיה
שהוציא על השדה וחזרו
הקונה ונטל מן המוכר
ק"י כספיה ואם ההוצאה
יותר על השבח כגון
שהוציא עליה כי ושהו
עכשיו ק"י אין לו
מכע"ח אלא " כספיה מן
ההוצאה כשעור השבח
השחיבת בקרקע ונטל
מן המוכר ומפסיד "
הלוקח. ורו שנטל הקונה
חלק בקרקע הוא נוטל.